

Nr 294.

Av herr **Ward**, *angående kompetensvillkor för valförrättare i städer med magistrat.*

Det är onekligen ägnat att väcka en viss förvåning, att man ansett det erforderligt att föreskriva strängare formell kompetens med avseende å de personer, som i städerna anförtros uppdraget att tjänstgöra såsom valförrättare, än beträffande de personer, som å landsbygden få sig enahanda uppgift förelagd. Förhållandet, som torde sammanhånga med den gamla magistratsordningen, kan förvisso göras till föremål för berättigad kritik ur principiella synpunkter, men den sidan av saken må i detta sammanhang lämnas därhän för att bereda plats för en praktisk synpunkt av — såsom det vill förefalla — synnerligen stor betydelse.

Det nu gällande stadgandet, intaget i k. kungörelse av den 8 september 1922 (Svensk författningssamling 459), föreskriver, att »vid offentliga valförrättningar magistrat i stad må, utan hinder av vad däremot stridande må vara föreskrivet i den för magistraten gällande arbetsordning, fördela sig på två eller flera avdelningar, ävensom till ledamöter, att vid dylika förrättningar biträda magistraten, förordna erforderligt antal därtill lämpliga personer, dock att ordförande i varje avdelning skall hava fullgjort vad som är i lag och författning föreskrivet för kompetens att förestå domareämbete.»

Den i denna kungörelse medgivna rätten för magistraten att till valförrättare utse även utanför magistraten stående person är tydligen att betrakta såsom en given praktisk följd av det genom nuvarande rösträttsbestämmelser starka tillloppet av röstande. Man har, särskilt i de större städerna, behov av ett ganska stort antal vallokaler, och det är då icke möjligt att direkt ur magistraten dirigera ledare av valförrättningen till samtliga lokaler. Men även med den möjlighet till anskaffande av biträde, som ovan nämnda kungörelse medgiver, kunna i vissa fall ganska allvarliga, för att icke säga oöverkomliga, svårigheter resa sig mot ett snabbt genomförande av de allmänna valen i en del städer. Liksom det vid andra-kammarvalen varit och är ett gemensamt intresse att i görligaste mån koncentrera valhandlingen, torde ifråga om de kommunala valen förefinnas en allmän åstundan att skapa möjligheter för valens sammanförande till gemensam valdag även i de städer, vilka till följd av sin storlek måste uppdelas i flera valkretsar. Naturligtvis kan en sådan koncentration av stadsfullmäktigevalen företagas på åtskilliga håll även med bibehållande av nuvarande bestämmelser rörande valförrättande ordförandens kompetens, men faktum är, såsom ovan anförts, att vissa svårigheter av såväl personlig som ekonomisk art kunna resa

sig mot en anordning av detta slag. Därav följer, att man vid stadsfullmäktigevalen får finna sig i en synnerligen uttänjd valhandling, omspännande med vissa mellanrum i det närmaste en hel månad. Mot denna ordning ha med fog flera anmärkningar framställts, och det är sannerligen inte lätt att inse, varför det skall behövas större formell kompetens att leda en kommunal valförrättning i en stad än att fungera som ordförande exempelvis vid ett andra-kammarval i en större landskommun. Därför böra, synes det, kompetensfordringarna på valförrättarna i städerna ändras därhän, att till ordförande må kunna utses jämväl person, som icke fullgjort vad som är i lag och författning föreskrivet för kompetens att förestå domareämbete.

Med en förändring av här omnämnt slag inträder givetvis ingen skyldighet för magistrat att föreskriva för samtliga valkretsar inom vederbörande stad gemensam valdag; man endast bereder vidkommande myndighet större möjlighet än vad för närvarande är förhållandet att fritt avgöra, huruvida samtliga valkretsar i staden skola förrätta val å en och samma dag eller om för varje valkrets skall bestämmas särskild valdag. Att bereda de städer, som det här kan vara fråga om, en sådan rörelsefrihet, torde icke kunna väcka befogade betänkligheter på något håll, och jag tillåter mig nu med hänvisning till det ovan anförda hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om vidtagande av de åtgärder och framläggande av de förslag, som äro erforderliga för att till valförrättare i städer med magistrat må kunna utses jämväl sådan person, som icke fullgjort vad som i lag och författning är föreskrivet för kompetens att förestå domareämbete.

Stockholm den 21 januari 1930.

Karl Ward.
